

Radost ze slz zrozená

Pastýřský list na 4. neděli postní, 30. března 2025 (prosím přečtěte místo homilie)

Milí bratři, milé sestry,

rád bych Vás oslovil dnes, uprostřed postní doby, v den pro pastýřské listy sice poměrně neobvyklý, avšak pro naše křesťanské putování důležitý.

Od mládí, vlastně už od dětství, mě uchvacují jakási dvě nadechnutí v liturgickém roce, a to třetí neděle adventní a čtvrtá neděle postní. Obě se vyznačují radostí jako tématem a růžovou liturgickou barvou. Tato barva je poněkud nebezpečná, už jsem viděl růžová paramenta, která byla vyloženě nevkusná, a přispívala k něčemu docela jinému než ke vznešenosti liturgie, ale viděl jsem a nosil také růžové ornáty a dalmatiky, které byly opravdu krásné a vkusné.

Domnívám se, že stejně je tomu i s radostí. Můžeme k ní přistupovat z nesprávné strany, a ta se pak stane povrchní nebo nepřirozenou, nebo se k ní můžeme dobrat docela přirozeně a poté o ní svědčit jako o skutečnosti, která ke křesťanství nejen že patří, ale je dokonce jeho esencí.

U těch barev jsem zjistil, že v mých očích ta nejkrásnější růžová vzniká, když vycházíme z fialové barvy, která postupně bledne až v růžovou. Myslím, že stejně je potřeba postupovat i v případě radosti. Radost totiž, aby byla hlubokou, a nikoli povrchní, aby byla autentickou, a nikoli pouze prezentovanou či sehranou, musí vycházet od fialové barvy poznání vlastní nedostatečnosti a Božího milosrdenství.

Ke stejné cestě poznání nás vede i dnešní evangelium: podobenství o marnotratném synu, nebo – chcete-li – podobenství o milosrdném Otci. Cesta marnotratného syna má být cestou každého z nás. Rádi bychom byli před Bohem spravedliví, ale je téměř jisté, že se nám to nepovede, že si vyžádáme dědický podíl, který poté promarníme. Myslím si dokonce, že se to každému z nás už stalo mnohokrát. Ve chvíli, kdy vidíme bohatství podílu, který na nás připadá, se v nás probudí touha po svobodě, ale tuto svobodu lze spíše charakterizovat jako utržení ze řetězu než jako chování svobodného člověka. Je to jakási zlatá horečka, oslnění možnostmi, které nám jsou dány.

Potom následuje i v našem případě přesně to, co se přihodilo marnotratnému synovi. Všechno prohýříme a o všechno přijdeme. Je to smutný příběh, ale zároveň je v něm i značná porce naděje. Protože u koryta, kde jsou lusky pro vepře, se sice dostaneme na své dno, ale současně si uvědomíme, co jsme od Boha dostali a o co jsme se připravili.

Na tomto podobenství se mi líbí jeden detail: marnotratný syn byl hladový, protože mu *nikdo nedával lusky, které žrali vepři*. Normální přece je, že pokud je nouze, tak jdou všechna pravidla stranou. Určitě by si každý z nás bez ostychu nabral lusky, aby zahnal hlad. Ne tak marnotratný syn. Mimo to, kam se dostal vlastním přičiněním, útekem od Otce a špatným hospodařením se svým podílem, mu zůstalo svědomí a možná i dobré vychování. Nebral si, co mu nepatřilo, ale šel do sebe. Zde si vždycky připomenu, jak musím být vděčný, že moje svědomí bylo formováno a že jsem dostal výchovu od rodičů i od mnoha skvělých lidí, které jsem v životě potkal a potkávám. Uvědomuji si, že nestačilo na sobě zapracovat jen kdysi, ale že je potřeba, abych se udržoval v kondici i nyní. Svätý Alfons z Liguori, významný morální teolog a svätý biskup, byl toho názoru, že se má člověk modlit také za sebe, a to kromě jiného proto, aby v situacích, které jsou kritické, a kdy na to nebude čas ani prostředí, byl schopen v síle této modlitby návratu k Bohu. Ty lusky mi to připomínají.

A pak je tu návrat marnotratného syna: na počátku bylo rozhodnutí: *vstanu a půjdu*. Návrat byl asi velmi stydlivý a váhavý, plný otázek a obav, jak bude přijat. Vydává se na cestu a má zformulované vyznání: „*Otče, zhřešil jsem proti Bohu i proti tobě. Už si nezasloužím, abych se nazýval tvým synem. Vezmi mě jako jednoho ze svých nádeníků.*“

A co dělal Otec? Ten jej nikdy nepřestal vyhlížet. Ani mu nedovolil doříct připravené vyznání. Z přiznání debaklu byla slavnost a hostina!

Takto, milé sestry a milí bratři, si představuji čistou radost. Ona je v návratu do Otcova domu. Rodí se v podmínkách poznání vlastní slabosti a nedostatečnosti, posiluje v uznání skutečnosti, že u Otce bylo nejlépe, dostává konkrétní podobu ve vyznání chyby, kterou jsme učinili a dovršuje se v nesmírně velkorysém přijetí do Otcovské náruče.

Nakonec jedinou tragickou postavou příběhu je ten, na kterého bychom na začátku vsadili všechno – starší spravedlivý syn. Nikdy nic špatného neudělal, ale vlastně ani nic dobrého. A nakonec ho závist připravila o všechno. Jeho by nám mělo být líto.

Nepřipomíná nám něco ta peripetie marnotratného syna? To je přece cesta hříšníka, tedy každého z nás. Hřích je objektivně zlo nebo absence dobra, ale je také podivuhodnou možností, která může vést až k radosti, pokud uděláme ty kroky, které jsem zmínil: poznání, uznání a vyznání.

Ta cesta a návrat, to jsou i naše životní příběhy. Znovu a znovu se zmocňujeme dědického podílu, o němž se domníváme, že na něj máme nárok, ačkoli nám byl dán jen z Otcovy dobroty. Oním podílem je domovské právo v Otcově domu a to, co nakonec říká Otec druhému, tzv. spravedlivému synovi: „*Všechno, co je moje, je i tvoje.*“ Znovu a znovu dokazujeme, že s ním nedokážeme hospodařit. Znovu a znovu utíkáme od Otce, který nás má opravdu rád, ale který nám dává svobodu i s rizikem, že s ní nebudeme umět zacházet.

A návrat? Mně to připomíná to, co zažíváme při svátosti smíření. Začátek této události ovšem není ve zpovědnici, ale dávno před tím, když si uvědomíme, že u Otce bylo dobře a že je třeba se vrátit. Cesta vede přes to, že si nejprve sami pro sebe, ale hned pak pro Boha pojmenujeme své provinění, abychom ho mohli vyznat. Zpověď samotná je potom ono otcovské objetí, naše koktání o vině přerušené velkorysostí Otce, který chce slavit náš návrat. Proto je, myslím, důležité pochopit, že zpověď není ani soud, ani psychologická poradna ani katolická formalita, ale že je to opravdu slavnost. Slavnost radosti návratu do Otcovy náruče.

Ano, fialová našeho hříšného života a těžkého rozhodování bledne do růžové otcovského objetí, milosrdenství. To je opravdu důvod k radosti. Je to radost pravdivá, životodárná. Je základem evangelia, tedy radostné zvěsti, která je radostná právě pro stále nové šance a stále otevřenou Otcovu náruč. Nejenže nic není ztraceno, pokud žijeme, protože v Ježíši Kristu za nás bylo zapláceno, ale jsme stále znovu přijímáni Bohem, a to nikoli jako zlobivé děti, ale jako milované dcery a synové. To si nemůžeme nechat pro sebe! Tuto radost, která je vlastně radostí z naděje, musíme hlásat. Životním postojem, činy i slovem. Toto je hlásání evangelia.

Radost a naději pramenící z objímající náruče milosrdného Otce Vám přeji a vyprošuji nejen do těchto dnů postní doby ve Svatém roce 2025, ale do jakékoli životní situace.

Žehnám Vám!

† Stanislav, biskup